

brd

ISSN 1230-1620
Kwartalnik
Motoryzacyjny
Instytutu Transportu
Samochodowego
INDEKS 353205

Cena 10,50 zł
w tym VAT

bezpieczeństwo ruchu drogowego

Nr 2/2014

**Czy nowelizacja ustawy o kierujących
pojazdami spełniła pokładane nadzieje?**

**Badania psychologiczne kierowców
w świetle nowych uwarunkowań prawnych**

**Skuteczny program edukacyjny dla młodych kierowców
2 lata sukcesów Road Show w Polsce**

ISSN 1230-1620

Road Show: skuteczny program edukacyjny dla młodych kierowców

2 lata sukcesów Road Show w Polsce

Katarzyna Dobrzańska-Junco

Centrum Inicjatyw na rzecz poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego

Fundamenty programu

Statystyki dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym są, mimo tendencji spadkowej w Polsce, wciąż duże, zbyt duże, i jakże dalekie od Wizji Zero. Zresztą, czy jakkolwiek liczba poza liczbą zero może być akceptowalna, kiedy chodzi o życie ludzkie? Często rozmawiając i dyskutując o przepisach i statystykach, zapominamy o tym, że za każdą z tych liczb kryją się ludzie, ich marzenia, plany i nadzieje. W czasach globalizacji żyjemy coraz szybciej. Mamy nowe zdobycze techniki po to, by usprawnić i przyspieszyć nasze poruszanie się oraz przemieszczanie się: wspaniałe, prawie doskonale samochody, rosnącą sieć dróg. Ale czy przy tych wszystkich technologiach i modernizacjach, nasza czujność nie została gdzieś uśpiona? Chyba zbyt często zapominamy, że to właśnie człowiek i czynnik ludzki spełnia kluczową rolę w bezpieczeństwie ruchu drogowym. Już najwyższy czas na kompleksowe i skuteczne przygotowanie młodych ludzi do uczestniczenia w ruchu drogowym.

Trudno dziś przykuć uwagę, szczególnie ludzi młodych. Świat się zmienia i pędzi do przodu, a my próbujemy za nim nadążyć (z różnym rezultatem). Są jednak rzeczy, które nigdy się nie zmienia. Są aktualne zawsze, w każdej epoce, w każdym pokoleniu. To co nas łączy to nasze emocje. I to na nich polega moc i siła programu Road Show.

Każdy dobry projekt edukacyjny brd z zakresu marketingu społecznego opiera się na informowaniu oraz motywowaniu do określonych postaw lub zmian zachowań mających na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. Aby kampania / projekt był maksymalnie skuteczny, powinien być skierowany do zdefiniowanej grupy odbiorców, mieć określoną i zawężoną tematykę, solidne podstawy teoretyczne, przemyślaną strategię perswazji, opierać się na różnych środkach przekazu, odwoływać się do emocji oraz przykładów / doświadczeń / środowiska lokalnych odbiorców.

Grupa docelowa oraz forma edukacji

Road Show to program edukacyjny skierowany głównie do młodych kierowców oraz młodzieży, która wkrótce przygotowana będzie do egzaminów na prawo jazdy (15-24 lata). Jak podaje „Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013-2020”, najwyższe wskaźniki śmiertelności (liczba ofiar śmiertelnych / milion osób) występują wśród osób młodych w wieku 15-24 lat; w stosunku do wielkości populacji, młodzi kierowcy są również najczęstszymi sprawcami wypadków drogowych. Młodzi ludzie stanowią 14% populacji mieszkańców kraju, a grupa młodych kierowców powoduje wypadki, w których ginie 26% ogółu ofiar śmiertelnych. Road Show wypełnia lukę w systemie edukacji brd młodych ludzi w Polsce. Grupy, która według statystyk, jest grupą najczęściej powodującą wypadki drogowe, a do której kierowanych jest najmniej programów edukacyjnych.

Program Road Show wykorzystuje tzw. edukację rówieśniczą („peer to peer”), czyli formę pracy pedagogicznej, polegającą na tym, że osoby z tej samej grupy społecznej i w tym samym wieku wzajemnie się edukują i wymieniają się doświadczeniami. Grupy rówieśnicze mają ogromny wpływ

na kształtowanie się charakteru i osobowości młodych ludzi, którzy w wieku dojrzewania są niezwykle podatni na wpływ ze strony rówieśników. Pojęcie edukacji rówieśniczej jest jeszcze w Polsce mało znane, w przeciwieństwie do krajów Europy Zachodniej, gdzie od lat z sukcesem działają programy wykorzystujące tę koncepcję. Najważniejszą cechą edukacji rówieśniczej jest możliwość dostosowania jej do potrzeb uczestników, którzy sami decydują, czego i jak chcą się nauczyć. To forma edukacji nieformalnej, czyli nauka poprzez praktykę. Dlatego osoby występujące w programie Road Show nie nauczają, nie pouczają, nie nakazują ani zakazują. To młody człowiek, poprzez relacje innych osób, często swoich rówieśników, sam dochodzi do konkretnych wniosków, nie narzuconych mu odgórnie. Program Road Show składa młodych kierowców do refleksji, a tym samym do zmian w postawach w bezpieczeństwie ruchu drogowego.

Krzysiek, 18
Marek, 20
Dominika, 16
Kings, 16
Asia, 19
Paweł, 24
Młotek, 20
Młotek, 23
Filip, 22
Ola, 19
Marcin, 18
Magda, 21
Rafał, 20
Robert, 17
Tomek, 16

Na czym polega Road Show?

Road Show trwa około godzinę. Przedstawiany jest na specjalnie przygotowanej do tego dużej scenie (najczęściej jest to kino lub teatr). Bardzo ważną rolę w całym spotkaniu odgrywa odpowiednio skonstruowany nastrój – punktowe oświetlenie, muzyka i efekty dźwiękowe. Program zawiera w sobie krótki film oraz efekty audiowizualne, ale przede wszystkim polega na bezpośrednim spotkaniu z przedstawicielem Policji, Straży Pożarnej, Pogotowia, fizjoterapeutą, ofiarą wypadku drogowego (nastolatkiem) oraz z rodziną ofiary śmiertelnej (młodego człowieka). Każdy z występujących dzieli się swoim doświadczeniem, trudnościami, swoją historią. Pokazują drogi, które muszą przebyć ofiary wypadków drogowych, sprawcy, służby ratownicze czy rodziny ofiar śmiertelnych w pokonywaniu bólu i traumy powypadkowej. Program Road Show odkrywa statystyki drogowe nadając im twarz i ludzkie oblicze, historie i emocje. Cała moc przekazu to ludzie i ich autentyczność. Osoby, które występują w programie pochodzą zawsze z regionu, w którym prowadzony jest Road Show. Bo to właśnie kampanie lokalne mają większą siłę oddziaływania, niż kampanie ogólnokrajowe. Najważniejsze to odwołanie się do konkretnego, znanemu i bliskiemu odbiorcy środowiska, jego regionu, rówieśników. Formuła programu polega na przekazaniu konkretnych informacji i treści oraz na budowaniu i stopniowaniu określonych emocji. Ale co ważne – nie opiera się na straszaniu. Kampanie społeczne bazujące wyłącznie na strachu nie są tak efektywne jak kampanie z pozytywnym przesłaniem. I to pozytywne przesłanie towarzyszy projektowi Road Show.

Road Show w Polsce

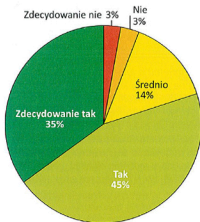
Formuła programu Road Show została stworzona przez organizację IRSA (International Road Safety Academy) w Holandii. W ciągu ostatnich 10 lat projekt był przeprowadzany w wielu krajach na całym świecie, między innymi w Holandii, Danii, Czechach, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Hiszpanii, Portugalii, w Ameryce Łacińskiej (Meksyk, Gwatemala, Kostaryka, Panama, Kolumbia, Ekwador, Boliwia, Paragwaj, Urugwaj, Argentyna). W Polsce licencję na wyłączność organizacji tego programu posiada stowarzyszenie Centrum Inicjatyw na rzecz poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego.

Od samego początku, czyli od 2013 roku, program był aktywnie wspierany przede wszystkim przez Instytut Transportu Samochodowego oraz Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie. To m.in. dzięki współpracy Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie, Komendy Miejskiej Straży Pożarnej w Krakowie i Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego projekt mógł

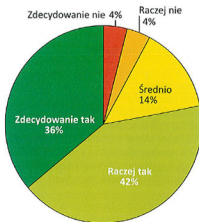
■ „Słowo wypadek oznacza coś przypadkowego, coś, na co nie mamy wpływu. W rzeczywistości jednak powinniśmy rozmawiać o zdarzeniach drogowych. Ponieważ w większości tych zdarzeń można uniknąć. I to jest nasza misja.”

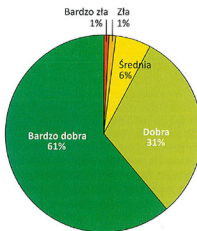
Czy program Road Show skłonił Cię do refleksji na temat Twojego zachowania?

Czy po Road Show będziesz ostrożniejszym uczestnikiem ruchu drogowego?

Jaka jest Twoja ogólna ocena Road Show?

nabrać rozpędu i po Małopolsce być przeprowadzony w pozostałych województwach. W tym czasie został on zrealizowany w takich miastach jak Kraków, Tarnów, Warszawa, Gdańsk, Lubin, Radom, Gostynin. W każdym z tych miast projekt nie odbyłby się, gdyby nie mocne wsparcie i zaangażowanie Policji, Straży Pożarnej, Pogotowia. W sumie miało miejsce 11 edycji programu, w których udział wzięło ponad 6000 początkujących kierowców. Projekt podlega ciąglej ewaluacji.

Ewaluacja

Wszyscy eksperci, którzy mieli okazję uczestniczyć w programie Road Show wypowiadają się bardzo pozytywnie zarówno o jego założeniach, wykonaniu, jak i efektach jakie ma na odbiorców. Najczęściej podkreślaną cechą jest dobry wybór grupy docelowej i sposobu przekazu jaki jest do niej kierowany. Road Show jest programem, który powstał wyłącznie z myślą o młodzieży. Z tego powodu najważniejszym kryterium oceny efektów tego projektu są opinie samych uczestników. Badanie ich opinii przeprowadzane są w postaci ankiet. Do tej pory organizator otrzymał ponad 600 takich kwestionariuszy, z których ogromna większość bardzo pozytywnie oceniała program. Badanie jest złożone, składa się z kilku części sprawdzających m.in. wrażenia emocjonalne uczestników, wpływ programu na ich zachowanie oraz ogólną ocenę Road Show.

Poza ocenami ekspertów i wynikami badań, wiele na temat odbioru programu mówi zainteresowanie potencjal-

nych odbiorców. Na każdy z dotychczas zorganizowanych programów zgłaszało się więcej szkół niż organizator mógł przyjąć. Co więcej, nawet po zorganizowaniu projektu, szkoły zgłaszały prośby o organizację dodatkowych pokazów. Podobne zainteresowanie kontynuacją programu wyrażane jest ze strony przedstawicieli Wydziałów Ruchu Drogowego Policji z całej Polski.

Program Bliskich Więzy

Opisując program Road Show nie można nie wspomnieć o relacjach międzyludzkich i pozytywnym działaniu tego programu na ludzi. Program skierowany jest do ludzi młodych i w skuteczny sposób trafia do nich powodując zmiany w postawach. Ale realizując każdy z programów, tworzy się wyjątkowa więź pomiędzy uczestnikami, osobami występującymi na scenie: przedstawicielem Policji, Straży, Pogotowia, fizjoterapeutą, ofiarą wypadku i rodziną ofiary śmiertelnej. Każdą z tych osób łączy wspólne doświadczenie, czyli wypadek drogowy. Każda z tych osób na swój własny sposób przeżywa go na nowo i dzieli się swoim bólem i wspomnieniami. Tworzy się wyjątkowa nić zrozumienia. Bo tylko osoby, które mają do czynienia z wypadkami bezpośrednio, są w stanie zrozumieć siebie nawzajem. Zawijają się przyjaźnie. Każda z tych osób wspiera się, dzieli się swoim doświadczeniem tylko i wyłącznie w jednym celu: aby pomóc innym. Aby przestrzec i ocalić możliwie jak najwięcej istnień ludzkich. I to jest serce programu Road Show.

Okiem Eksperta

Marek Dworak, Dyrektor Małopolskiego Ośrodka Ruchu Drogowego, Sekretarz Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego

Program Road Show wypełnia lukę w wychowaniu komunikacyjnym młodzieży. Najłatwiej ukształtować ludzi pod kątem właściwych zachowań w ruchu drogowym i odpowiedzialności za swoje czyny w młodym wieku. Road Show idzie dokładnie w tym kierunku, pokazując młodym ludziom czym kończy się nieodpowiedzialność i brawura.

Grzegorz Baran, Małopolski Wicekurator Oświaty

Skierowanie programu do młodzieży ponadgimnazjalnej to doskonały pomysł, ponieważ nasze akcje na temat BRD do tej pory trafiały tylko do młodszych dzieci. Grupa starszej młodzieży nie była objęta profilaktyką w tym zakresie, dlatego Road Show w znakomity sposób wpisuje się w tą lukę.

ml. insp. Jacek Mnich, Naczelnik Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Mazowieckiej Policji **zs. w Radomiu**

Centrum Radomia, 22 maja 2014 roku. Z sali koncertowej Radomskiej Orkiestry Kameralnej dochodzą dźwięki głośnej i rytmicznej muzyki. Widzę, jak do sali zmierzają bardzo wielu rozbawionych młodych ludzi – jest ich około dwie setki. Rozmawiają na różne tematy i można odnieść wrażenie, że nikt i nic nie będzie w stanie ich zainteresować.

Wszystcy są już w sali – muzyka nadal głośno gra. Dokładnie o umówionej godzinie zamykane są drzwi. Nikt już nie wejdzie. Ci którzy się spóźnili czekają na zewnątrz. Rozpoczyna się SHOW! Początek jest zaskakujący. Na scenie młodzi aktorzy odgrywają scenkę „pianej imprezy”. Padają słowa, które niektórzy mogą uznać za wulgarnie. Młodzież na widowni wybuchła śmiechem (chyba wielokrotnie byli w takich sytuacjach tj. na imprezach zakrapianych alkoholem), dalej panuje pełne rozluźnienie i toczą się swobodne głośne rozmowy. Gaiśnię światło i po chwili na ekranie wyświetlany jest film pokazujący drastyczne sceny z wypadków drogowych, którym towarzyszy bardzo

sugestywny podkład muzyczny. I nagle... zapada zupełna, można powiedzieć „grobowa” cisza. To chyba niemożliwe, ale jednak to dzieje się naprawdę. Nie słychać żadnych rozmów, nawet szeptów! Nikt nie bawi się komórką – coś nieprawdopodobnego... Program na scenie trwa dalej. Pojawiają się przedstawiciele służb ratowniczych. Policjanci, strażacy i ratownicy medyczni, z wyraźnym drżeniem głosu i nieskrywanymi emocjami, opowiadają o swoich przeżyciach związanych z pracą na miejscach wypadków drogowych z ofiarami śmiertelnymi. Cisza trwa nadal. Po każdym wystąpieniu zrywają się gromkie oklaski – chyba się podobało. W jednym momencie, ktoś z prelegentów przerywa wypowiedź, widząc że zbiera myśli, jest wyraźnie wzruszony. Młoda publiczność dodaje mu odwagi gromkimi oklaskami. Ratownik kończy swoją opowieść. Wreszcie, z wyraźnym trudem ale bez pomocy, na scenę wchodzi młody chłopak. Przedstawia się jako ofiara wypadku drogowego. Ofiara szaleńca, który swoim nieodpowiedzialnym zachowaniem powoduje, że komuś innemu w jednej sekundzie załamuje się świat. Wypowiedź, stojącego na scenie okaleczonego młodego mężczyzny, wyzwała u młodzieży na widowni konsternację. Kątem oka widzę, że niektóre dziewczęta nie potrafią powstrzymać ogromnego wzruszenia i łez. Pleć męska jest tylko z pozoru niewzruszona, ale nikt się nie rozgląda, nie śmieje głupawo. Czy coś do nich dotarło? Program dobiegł końca. Otwierają się drzwi. Wychodzę z budynku razem z dużą grupą młodzieży. Nie wiem co się dzieje i czy dzieje się to w rzeczywistości. Mam nieodparte wrażenie, że z sali wyszli inni ludzie. Rozmowy jakby spokojniejsze, mało kto wyciąga telefon komórkowy. Muszę przyznać, że sam wyszedłem z sali przed budynek nie zamieniając z nikim ani słowa. Na zewnątrz podchodzę do grupy moich kolegów policjantów z drogówki. Każdy z nich wypowiada się na temat projektu bardzo pozytywnie. To jest to czego oczekujemy. Koledzy nie kryją zaskoczenia. Spodziewali się programu, który możemy nazwać „jeden z wielu”, czy czegoś w stylu „to już było”. **Czy warto wziąć udział? – dla mnie to pytanie retoryczne. WARTO, WARTO i jeszcze raz WARTO!**

kpt. Łukasz Szewczyk, Z-ca Naczelnika Wydziału Operacyjno-Szkoleniowego Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

W tym programie udało się wykorzystać emocje w pozytywny sposób. Przekaz jest bardzo emocjonalny, bardzo silny i myślę, że właśnie dlatego trafia do młodych ludzi. Dziś nie jest ich łatwo czymś zainteresować, a konwencja tego właśnie programu to umożliwiła.

podinsp. Krzysztof Dymura, Zastępca Naczelnika Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Road Show to znakomity program edukacyjny skierowany do młodzieży, działający głównie na ich emocje poprzez bezpośrednie relacje uczestników wypadków oraz służb biorących udział w obsłudze tych zdarzeń. W Polsce niewiele jest programów edukacyjnych skierowanych do młodych ludzi, którzy rozpoczęli lub wkrótce rozpoczną swoją przygodę z pojazdem, a ważne jest to aby do nich dotrzeć i przestrzec przed niewłaściwymi zachowaniami na drodze.

Statystyki udziału młodych kierowców w zdarzeniach drogowych są niepokojące. Można powiedzieć, że każdego roku w Małopolsce co 4. wypadek zainicjowany przez kierującego pojazdem jest spowodowany przez osobę w wieku 18-24 lat. Należy przy tym podkreślić, że często wypadki te charakteryzują się ciężkimi skutkami – ginie w nich nawet kilka osób i zwykle są to rówieśnicy kierującego.

U podłoża tych zdarzeń zwykle leży chęć popisania się przed rówieśnikami, zbyttnia wiara we własne umiejętności, brawura i brak przewidywania konsekwencji swoich zachowań. Bardzo niepokojące jest także to, że w co 3. wypadku spowodowanym przez młodego kierującego elementem potęgującym niebezpieczeństwo był alkohol.

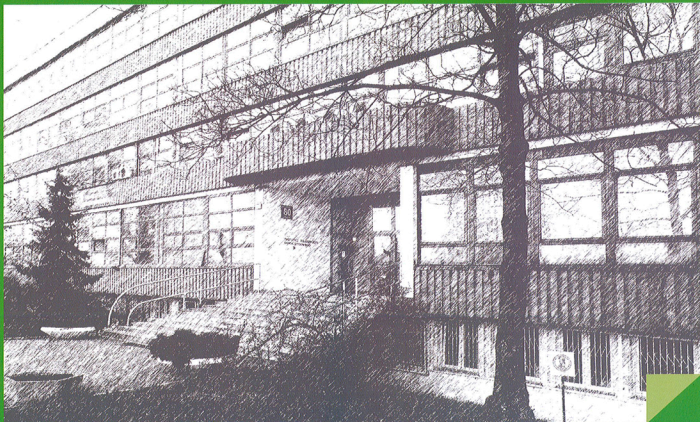
Program ten uzupełnia działania kontrolne prowadzone przez Policję i dociera do świadomości młodych ludzi, tak aby zwiększyć ich odpowiedzialność na drodze.

Więcej informacji na temat programu: www.cibrd.org.pl, [Facebook.com/CIBRD](https://www.facebook.com/CIBRD)

Zadaniem Instytutu jest realizowanie prac naukowo-badawczych i usługowych skoncentrowanych na czterech głównych obszarach:

- organizacja i funkcjonowanie transportu samochodowego w warunkach gospodarki rynkowej,
- bezpieczeństwo ruchu drogowego,
- ochrona środowiska naturalnego przed szkodliwymi skutkami rozwoju motoryzacji,
- innowacyjne rozwiązania konstrukcyjno-materiałowe środków transportu, materiałów eksploatacyjnych oraz ich recyklingu.

Wyżej wymienione kierunki obejmują zagadnienia ekonomiczne, edukacyjne, organizacyjne, organizacyjno-prawne i techniczne, ze szczególnym uwzględnieniem sprawnego funkcjonowania polskiego transportu samochodowego w Unii Europejskiej.

Instytut Transportu Samochodowego

ul. Jagiellońska 80, 03-301 Warszawa

telefon (22) 438 54 00, fax (22) 438 54 01

www.its.waw.pl

AQAP 2110:2009
PN-EN ISO 9001:2009

AC 077

AK 012

AC 015

AB 089
AB 502
AB 503
AB 504